

Boendesegregationen i Skåne

För att kunna arbeta med att förverkliga Skånes regionala utvecklingsstrategi och målbilden det öppna Skåne 2030 behövs kunskapsunderlag och uppföljning av arbetet. Det är mot denna bakgrund Region Skåne beställt en studie över boendesegregationen. Boendesegregation är en fråga som under lång tid engagerat politiker, media och allmänhet. Anledningen är bland annat att människor som bor isolerat från andra grupper i samhället riskerar att hamna i långvarigt utanförskap och att detta därmed får negativa konsekvenser för såväl berörda individer som för samhällsutvecklingen i stort. En förutsättning för att kunna komma tillrätta med segregationsproblematiken är naturligtvis kunskap om hur segregationen faktiskt ser ut i en region, kommun eller i olika stadsdelar.

Studien visar att segregationen har ökat både avseende de med hög respektive låg inkomst. Genom att fler utbildat sig har segregationen av hög- och lågutbildade minskat. Segregationen av människor som tillhör en synlig minoritet¹⁾ har dock ökat mellan mätåren men skillnaderna är stora mellan de olika delarna av Skåne. Dock är segregationen högre i Stockholm än i Skåne för just denna grupp.

Segregation i media och debatt

Boendesegregationen i Sverige har diskuterats på senare år och frågor om segregation har kommit att bli allt mer vanliga i media och i offentlig debatt. Uppenbart är att segregationsfrågan på senare år nästan uteslutande har kommit att handla om segregation av utlandsfödda medan andra egenskaper studerats eller diskuterats i mycket liten omfattning. Den internationella debatten har i stor utsträckning handlat om välståndsförhållanden medan de i svenska medier fått en etnisk klang.

Nytt sätt att mäta boendesegregation

I denna studie av den geografiska boendesegregationen i Skåne ligger fokus på att bredda kunskapen om segregationen till att omfatta inte bara olika grupper av utlandsfödda utan även den segregation som kan relateras till skillnader i inkomst, arbete och utbildning. Detta gör att inte bara de individer som politiskt ofta definieras som utanför, utan även deras motsats, ges utrymme. Studien är gjord av forskare på Lunds universitet och Uppsala universitet och redovisar resultat mellan de båda mätåren 1995 och 2010.

¹⁾ Synlig minoritet innebär människor som är födda i Asien, Latinamerika och Afrika. Anledningen till denna definition är diskussionen om att människor med sådan härkomst riskerar att bli diskriminerade på bostads- och arbetsmarknaden.

Ökad segregation för rika och fattiga

Inledningsvis går det att konstatera att den rumsliga uppdelningen och isoleringen av både de som lever i så kallad relativ fattigdom och de som lever i relativ rikedom har ökat väsentligt över tid. Den relativa rikedom är starkt koncentrerad till Skånes kuster och särskilt de delar av Skånes städer som vetter mot kusterna. Den relativa fattigdomen däremot är koncentrerad till andra delar av Skånes städer men även kommuner i Skånes inland. Skåne har en större andel relativt fattiga än Stockholms län, vidare har andelen relativt fattiga i Skåne ökat mellan 1995 och 2010 medan den minskat i Stockholms län under samma period. Det motsatta förhållandet gäller avseende de som lever i relativ rikedom som är mer isolerade i Stockholm jämfört med Skåne.

Fler högutbildade leder till minskade skillnader

Utbildningsnivån stiger generellt och de geografiska variationerna tenderar att jämnas ut i såväl Sverige och Skåne. Det är framförallt på landsbygden som utbildningsnivån ökat i Skåne. Dock finns det en tendens till att människor med låg utbildningsnivå i större utsträckning koncentreras till områden med många fattiga och/eller nyanlända invandrare.

Arbetslösa mer isolerade i Skåne än i Stockholm

Andelen människor som har ett arbete är lägst i Skåne jämfört med Sveriges övriga län. Dock är inte arbete i sig en segregering faktor. Däremot är arbetslösa betydligt mer isolerade. Detta är tydligt i ett antal mindre geografiska områden. Isoleringen är dessutom större i Skåne län än i Stockholms län.

Invandrare både mer och mindre segregerade

Studien visar även att det finns fler nyanlända migranter i Skåne än genomsnittligt i Sverige. Dock är skillnaderna stora mellan Skånes olika delar. Exempelvis har vissa mindre kommuner endast några tiotal nyanlända medan de större kommunerna har desto fler. Det finns även stora skillnader inom de större städerna. Samantaget motsvarar de nyanländas grad av boendesegregation i Skåne i stort sett läget i riket. Mönstret är inte nytt och har inte förändrats på något betydande sätt under den period som studien avser.

Andelen människor som tillhör en så kallad synlig minoritet har mer än fördubblats i Skåne mellan 1995 och 2010 och följer därmed utvecklingen i Sverige som helhet. Skillnaderna mellan de skånska kommunerna är stora men skillnaderna har minskat över tid. Individer som tillhör synliga minoriteter är i huvudsak koncentrerade till ett mindre antal områden, men isoleringen är mindre i Skåne än i riket. Dock har isoleringen ökat mellan de båda mätåren. Intressant att notera är att segregationen för synliga minoriteter är högre i Stockholms län än i Skåne.

Ytterligare resultat

Genom att göra korrelationsanalyser mellan de olika variablerna går det exempelvis att konstatera att risken för en nyanländ invandrare och/eller en person som tillhör en synlig minoritet att hamna i ett grannskap med relativ fattigdom, låg utbildning eller arbetslöshet ökat under mätperioden. Det är ett tecken på att invandrare svårare att integreras sedan 1995. På samma sätt har segregationen förstärkts för människor som enligt studien lever i relativ rikedom. Sannolikheten att de i sitt grannskap skulle möta någon som lever i relativ fattigdom har minskat.

En övergripande slutsats från studien är att boendesegregationen ökat över tid. Detta gäller särskilt den etniska segregationen men det är viktigt att poängtera att segregation innefattar flera olika variabler. Med hjälp av den nyutvecklade metoden som ligger till grund för studien går det att nå de närmaste grannarna i olika önskade intervaller oavsett administrativa gränser.

Studien finns publicerad på <http://utveckling.skane.se/publikationer/>. Studien diskuterar inte orsak och verkan till segregationen eller dess förändring. Region Skåne har beställt rapporten utifrån perspektivet att kartlägga om huruvida olika grupper i Skåne lever och bor isolerade från andra grupper. Detta är relevant utifrån ett samhällsplaneringsperspektiv men även utifrån ambitionen att bygga ett socialt hållbart Skåne och förverkliga den regionala utvecklingsstrategin det öppna Skåne.

Fakta statistikunderlag

Forskare vid Lunds och Uppsala universitet har undersökt hur segregationen ser ut i Skåne. Forskarna har arbetat fram en ny metod för att mäta segregation som innebär att de närmaste grannarna i vissa intervaller undersöks. Exempelvis de 12 närmaste som du skulle kunna dela trappuppgång eller villaområde med, eller de 400 närmaste som man delar matbutik med och så vidare upp till de 12 000 närmaste grannarna. Resultaten kan sedan summeras ihop för olika geografiska områden såsom stadsdelar och kommuner.

En likadan studie gjordes 2014 för Stockholms län vilket ger oss möjligheten att göra jämförelser mellan Skåne och Stockholm.